

УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТІ

ПРОЛЕТАРІ ВСІХ КРАЇВ, ЄДИНАЙТЕ СЯ!

CORNER PRITCHARD AVE.
& McGREGOR ST.

The Provincial
Library

UKRAINIAN LABOR NEWS

WINNipeg, MANITOBA, CANADA

РИК V. Ч. 3. СЕРЕДА, 10. СІЧНЯ 1923.

WINNipeg, MAN.

WEDNESDAY, JANUARY 10th, 1923.

No. 3. VOL V.

3 МАЙНЕРСЬКОГО СТРАЙКУ В АЛБЕРТІ.

ЕДМОНТОНСЬКІ РОБІТНИКИ ГОЛОСУЮТЬ НАД ГЕНЕРАЛЬНИМ СИМПАТИЧНИМ СТРАЙКОМ.

ЕДМОНТОН, Алта., 8. січня. — В суботу вечором зібрали ся тут в галі "Трейдс енд Лейбор Кавсіс" ексекутивні всія трейд-юній Едмонтону і делегати до "Трейдс енд Лейбор Кавсіс", щоби обговорити справу спільної робітничої акції в звязку з теперішнім майнерським страйком. Мітінг був дуже чисельний і на нім широко обговорювано сю справу.

Остаточно рішено, що всі локальні юнії мають перевести голосоване над страйком і в сій цілі ім вишлеть ся сейчас баготи. Сподіють ся, що забавить тиждень або більше, заки вислід голосованя буде відомий. За той час, як буде відбувати ся голосоване, ті самі делегати, що зібрали ся в суботу, будуть рішати про дальшу акцію.

'Великий похід страйкерів, їх жінок і симпатиків в Едмонтоні.

В суботу по подуїні відбув ся вулицями міста великий похід страйкуючих майнерів, їх жінок і симпатиків. Обчислюють, що в поході взяло участь більше як 800 людей. Походу пильно стерегла поліція і небуло ніяких безпорядків.

Віцепрезидент майнерської юнії Раєн віддав ся в руки поліції.

Вільям Раєн, віцепрезидент 18. дистрикту "Юнайтед Майн Воркерс оф Америка", за яким через кілька днів пошувала провінціоньна поліція на підставі оскарження о ворохобно, добровільно віддав себе в суботу в руки властей в офісі магистрата МекЛеода в міській поліційній суді.

Раєнові поставлено обвинуваченне, що він дня 4. січня незаконно брав участь в розрухах в майні Буш разом з іншими, які були пікетчиками страйкуючих майнерів.

Раєна випущено на свободу за зложенем за поруки в сумі \$4,000. Розправа проти него має відбути ся нині.

СИМПАТИК СТРАЙКЕРІВ НАПАВ НА МЕЙОРА МІСТА.

Мартін Райдер, бувший робітник в міській каналовій департаменті, який має бути сильним симпатиком страйку, увійшов в суботу насильно до офісу майора Доггана під претекстом, що хоче йому показати "Strike Bulletin".

Коли майор почав читати бюлетеня, Райдер скинув свій кофт і викрикнувши: "Ви можете полагодити сей страйк, наскільки ви хотіли", рушив на Доггана. Мис Бравн, секретарка майора, скричалла і вхрипала Райдера за руку, думаючи, що може він має револьвер. На її вереск влетів до офісу комісіонер Пірат.

Пірат зчепив ся з напасником і дістав від него по голові, однак за той час наспіла поміч. На шасте, шістьох спеціальних констаблів чекало, щоби їх запришнугнути, і вони скоро обесилили Райдера і його забрали до поліційного арешту.

Підчас борнякани в офісі майора позвалявано дески, вази на цвєті і інші річі, а одному спеціальному констаблеви підбито око. Майор вийшов з того всего неушкоджений. Інвєстигация виказала, що Райдер був неуружений.

РОБІТНИЧА ПАРТІЯ КАНАДИ НА ЧОЛІ СТРАЙКУЮЧИХ МАЙНЕРІВ.

ЕДМОНТОН, 8. січня. — В суботу і неділю страйкуючі майнери устроїли походи і протестаційний мітінг під проводом Робітничої Партії Канади, відомої перше як Одна Велика Юнія і злученої з Третім Інтернаціоном.

В наслідок страйку виникло деяке непорозумінне між А. Россом, міністром публичних робіт і представником праці в провінціоальному кабінеті, а премієром Грінфілдом і іншими членами кабінету.

Росс думає, що провінціоньна поліція була за активна в своїм поступованю з пікетчиками. Премієр Грінфілд заявляє, що страйкері пішли за далеко і що майнері, які бажають дальше працювати (себто секеби), дістануть всяку охорону, яку лише провінція може дати.

МАЙЖЕ ВСІ АРЕШТОВАНІ УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИКИ.

До нашої редакції наспіли англійські, буржуазні дневники з Едмонтону, в яких є подані докладніші описи арештованих страйкуючих майнерів в околиці Едмонтону минушого тижня. Перечитуючи імена арештованих находимо, що майже всі арештовані се українські робітники.

МАЙНЕРСЬКИЙ СТРАЙК ВИБУХ В МІШЕЛ, Б. К.

МІШЕЛ, Б. К., 4. січня. (Вл. кор. "У.Р.В.") — Ми робітники з місцевої Мішел, Б. К. подаємо до відома читачам "Укр. Роб. Вість" і всім робітникам, що в вуглевих копальнях нашої місцевости вибух страйку.

Страйк розпочав ся 3. січня с. р. Причиною страйку є се, що вуглеві барони не хотять виповняти умовій закладеного контракту.

З огляду на страйк ми перестерігаємо всіх майнерів і інших робітників перед віздом до Мішеа. Як довог сей страйк потреває, не знати.

Розправа відложена.

Судова розправа проти учасників "тайної конференції" в Бріджмен, Міш., увязнених підчас набіту федеральних агентів у вересні минушого року, зістала відложена на 26. лютого.

Розправа мала розпочати ся 15. січня.

З переслідувань соціалістичного руху.

В Будапешті засуджено комуніста Евгєна Кісса на до смертну тюмру за агітацію між угорськими полонєними, вважючи агітацію за злочин гбловної зради.

ФРАНЦІЯ РОЗПОЧАЛА ОКУПАЦІЮ РУРСЬКОЇ ДОЛИНИ.

КОБЛЕНЦ, Німеччина, 8. січня. — З довог ріки Рену французькі війська розпочали нині посувати ся вперед. Механіки і відділи залізничних робітників вийшли в напрямі Ессєну, який є першим містом, що має бути занятий підчас насильного стягання Францією репараційних виплат. Два регіменти, один артилерії і один інфантері, дістали приказ вирушити з Епінאלю.

Війська концентрують ся в малими відділами в Діссельдорф. Доносять, що коли розпочнеть ся дійсна інвазія Рурщини, скорі тенки і панцирні автомобілі будуть творити наступуючу гвардію.

Потім вирушуть до Ессєну інфантерія для піддержки механіків і залізничних відділів, а з того центра французькі війська розійдуть ся по цілій Рурській долині.

Нові французькі війська прибувають до Діссельдорфу.

БЕРЛІН, 8. січня. — Мейор міста Діссельдорфу повідомив нині правительство, що в неділю прибуло до Діссельдорфу 1,500 свіжого французького військо і зажадало приміщення. Військо має до своєї розпоряджості 300 автомобілів.

Мейор доносить, що на квартири для 300 офіцерів зажадало дво школі і часть бюра фінансів.

В місті панує неспокой. Тенки і кавалерія патрулюють вулиці.

Німецькі урядники сподіють ся, що військо буде вислане негайно до Ессєну.

В ЕВРОПІ Є 12,000,000 БЕЗРОБІТНИХ.

ЛОНДОН, 3. січня. — Поверх 12,000,000 безробітних Європейців жие нині з жєбрачих допомог, які виплачують ім правительства, ратуючи їх від голодової смерті.

Офіціальна статистика виказує, що перше місце займає Англія, яка після звіту департаменту праці числить 1,433,600 безробітних, які побирають підмогу від правительства.

Джордж Ленсборі, бувший редактор "Дейлі Гералд" і провідник в Партії Праці, заявляє, що дійсне число безробітних в Англії є значно висше і кже, що воно виносить 2,500,000.

Міжнародне бюро праці при "Лідзі Націй" подає у своїм звіті по кінець листопада слідуючі числа безробітних в поодиноких краях Европи: Італія 317,000, Німеччина 113,231, Чехословачина 106,175, Польща 87,000, Швайцарія 48,218, Австрія 38,483, Швеція 37,300, Бельгія 27,110, Годландія 26,395 і Франція 13,500.

В посліднім однак місяцю безробітє в поодиноких краях сильно збільшило ся. Найбільше помітний зріст безробітє є під теперішну пору в Німеччині.

Звільнені мусять покинути Злучені Держави.

ВАШИНГТОН, 30. грудня. — Президент Гардінг звільнив сьогодні вісьмох членів "Промислових Робітників Світа" ("I.W.W."), засуджених в Шікаго в 1918 р. за нарушенне закона проти шпіонства. Звільненє є залеже від умовія, що ті в'язні будуть депортовані по упанві 60 днів. До того часу вони будуть оставати на вільній стопі під кавією.

Вісьмої місяці в Лодзі засудили чотирох жовірів польської армії на шість літ тюмри за се, що в часі війни перейшли на сторону большевків.

МОСКВА, 1. січня. — В суботу відбуло ся формальне об'єднанє 14 радянських республік в Союз Соціалістичних Радянських Республік. Об'єднанє довершено на спеціальному засіданю Всеросійського Центрального Виконавчого Комітету. Леніна вбрано почетним президєнтом Союзу. Конгрес ухвалив вислати Ленінови братерський привіт.

З назви викинєно слово "російський" і делегати добачують в утворєню Союзу початок будуючого Всєвітнього Союзу Соціалістичних Радянських Республік. Членами Союзу можуть бути як європейські так і азійські радянські республіки на рівних умовія.

Після нової констїтуції Союзу Соціалістичних Радянських Республік буде вбранє окреме новє правительство для заряджуваня спільними справами цілого Союзу, в той час як правительствє поодиноких республік, входячих в склад Союзу, будуть заряджувати внутрішніми справами своїх республік.

Офіціальну декларацию в справі об'єднаня радянських республік відчитав Сталін, народний комісар національности.

Головний командант Червоної Армії Сергій Каменєв заявив, що Червона Армія завжди буде хоронити союзні границі і радянські ідеали.

Вітак промовляв делегати всіх радянських республік. Голова Ради Народних Комісарів У.С.Р.Р. Раковський заявив в інтервю з кореспондентами закордонної преси, що кождя республіка, яка входить в склад Союзу Соціалістичних Радянських Республік, задержити своє власне правительствє.

Всєросійський Свєт Народних Комісарів.

РЕВАЛЬ, Естонія, 31. грудня. — Дєпєша з Москви доносить, що на засіданю нововибраного Всєросійського Виконавчого Комітету, яке відбуло ся в п'ятиницю, вбрано однодушно слідуючих членів Ради Народних Комісарів: Голова Ради — Микола Ленін. Перший містоґолова — Риков. Другий містоґолова — Цюрупов. Третий містоґолова — Лев Каменєв. Комісар просівіт — Луначарський. Загранічної торговлі — Лєонід Красін. Фінансів — Сокольников. Національних меншостій — Сталін. Праці — Шмідт. Харчів — Брюханов. Армії і фльоти — Лев Троцький. Комунікації і внутрішніх справ — Держинський. Почти і телеграфу — Довнар-Розовський. Здоровья — д-р Семашко. Загранічних справ — Юрій Чічерін. Судівництва — Курський. Рільництва — Яковєнко. Робітничо-сєлянської инспекції — Цюрупа. Голова Найвисшої Економічної Ради — Богданов.

Військовий суд в Лодзі засудив чотирох жовірів польської армії на шість літ тюмри за се, що в часі війни перейшли на сторону большевків.

ЯК ВІДБУЛОСЬ УТВОРЄННЯ СОЮЗА РАД. РЕПУБЛІК.

МОСКВА, 1. січня. — В суботу відбуло ся формальне об'єднанє 14 радянських республік в Союз Соціалістичних Радянських Республік. Об'єднанє довершено на спеціальному засіданю Всеросійського Центрального Виконавчого Комітету. Леніна вбрано почетним президєнтом Союзу. Конгрес ухвалив вислати Ленінови братерський привіт.

З назви викинєно слово "російський" і делегати добачують в утворєню Союзу початок будуючого Всєвітнього Союзу Соціалістичних Радянських Республік. Членами Союзу можуть бути як європейські так і азійські радянські республіки на рівних умовія.

Після нової констїтуції Союзу Соціалістичних Радянських Республік буде вбранє окреме новє правительство для заряджуваня спільними справами цілого Союзу, в той час як правительствє поодиноких республік, входячих в склад Союзу, будуть заряджувати внутрішніми справами своїх республік.

Офіціальну декларацию в справі об'єднаня радянських республік відчитав Сталін, народний комісар національности.

Головний командант Червоної Армії Сергій Каменєв заявив, що Червона Армія завжди буде хоронити союзні границі і радянські ідеали.

Вітак промовляв делегати всіх радянських республік. Голова Ради Народних Комісарів У.С.Р.Р. Раковський заявив в інтервю з кореспондентами закордонної преси, що кождя республіка, яка входить в склад Союзу Соціалістичних Радянських Республік, задержити своє власне правительствє.

Всєросійський Свєт Народних Комісарів.

РЕВАЛЬ, Естонія, 31. грудня. — Дєпєша з Москви доносить, що на засіданю нововибраного Всєросійського Виконавчого Комітету, яке відбуло ся в п'ятиницю, вбрано однодушно слідуючих членів Ради Народних Комісарів: Голова Ради — Микола Ленін. Перший містоґолова — Риков. Другий містоґолова — Цюрупов. Третий містоґолова — Лев Каменєв. Комісар просівіт — Луначарський. Загранічної торговлі — Лєонід Красін. Фінансів — Сокольников. Національних меншостій — Сталін. Праці — Шмідт. Харчів — Брюханов. Армії і фльоти — Лев Троцький. Комунікації і внутрішніх справ — Держинський. Почти і телеграфу — Довнар-Розовський. Здоровья — д-р Семашко. Загранічних справ — Юрій Чічерін. Судівництва — Курський. Рільництва — Яковєнко. Робітничо-сєлянської инспекції — Цюрупа. Голова Найвисшої Економічної Ради — Богданов.

Військовий суд в Лодзі засудив чотирох жовірів польської армії на шість літ тюмри за се, що в часі війни перейшли на сторону большевків.

Турки опустили салю конференції в ЛЬОЗАННІ.

ЛЬОЗАННА, 7. січня. — Турецька делегация на близькоокіській конференції, опустила вчєра конференційну салю на знак протесту проти настоєваня альянтів на встановленє вірменського національного дому. Різа Нур, Бєй, турецький представник заявив, що він розуміє альянтські інтереси в Вірменії, позаяк альянти підбурювали Вірменів до повстання і тому чують ся морально зобовязаними ім помагати.

Індійські Мусулманні по стороі Туркіє.

ГАЯ, Індія, 2. січня. — На кінецьмі засіданю конференції каліфату, тобто індійських Мусулманів, рішено тут виступити активно на випадок війни між Великою Британією і Туреччиною. Ся акція була у формі цивільного непослуху. Вона включалаб противоєну пропаганду серед британських оружаньх сил, ставленє перешкод в наборі рекрутів, бойкотуванє воєнних позичок, заграничних тканій і запобіганє вивозови збіжжа.

Конференція рішила також організувати леґіон для служби в армії ангорського правительства.

Гіндуси проти участі в виборах.

ГАЯ, Індія, 1. січня. — Всєіндійський національний конгрес одобриє політику Ганді в справі бойкотуваня виборів до законодавчих тіл та перейшов від контролю партії скрайних антикооператів, яка побороє англійську владу в Індії проривідуванєм бойкоту всего, що англійське, і цілковитим неспівіданєм з Анґлією.

Повстанє в Мозулю проти Анґлієв.

ЛОНДОН, 1. січня. — Дєпєша з Константінополя доносить до "Дейлі Мейл", що в Мозулю, в королєстві Іраку, вибухло повстанє. Сказано, що повстанці спалили англійські летучі стачії.

З того часу, як зачала ся в Льозанні мирова конференція, надходять часто поголоски про бурливі відносини в Мозулю, де Анґлієві виступають з претенсіями до нафтових піль. В ріжних сторонах королєства Іраку мали місце повстаня Курдів. В Лондоні присутують ті повстаня турецької пропаганді.

Хоч Мозуль є центром нафтових піль, але найбільша залізнична стачія находить ся у віддалєню сімдесят миль в Мозулю є другорядна база англійських летучих відділів, а головна база находить ся в Багдаді.

КОНСТАНТИНОПІЛЬ, 2. січня. — Сьогодні оновішено урядово, що в окрузі Мозуля вибухло повстанє. Сказано, що населєне цілої нафтової области домагєть ся прилучєня тожд до Туреччини.

Кордон з Польщею.

Мішавя українсько-польська комісія працює в справі визначєня державного кордону. В Староконстантінівському повіті до України знов відійшло 1,200 дес. землі з населєнєм 2,000 душ. В Коростєнському повіті до України приєднано сєло з населєнєм в 500-душ.

ТРЕТІЙ КОНГРЕС КОМУНІСТЕРНА МОЛОДІ.

4-го грудня м. р. в Москві в Великому театрі відбуло ся урочистє відкрите Трєтєго Конгрєсу Комуністичного Інтернаціоалу Молоді. Представник Інтернаціоалу Молоді Шілер заявив, що КІМ (Комуністичний Інтернаціоал Молоді) керуєть ся гаслом проголошєним Третім Конгрєсом Комуністєра: "Йти в маси і завоювати більшість робітничої класи". КІМ запропонував соціал-демократичним організаціям молоді утворити єдиний фронт, але реформістичні провідники відмовили.

До президії конгрєсу увійшли: Буєвич і Шілер (від Виконкому КІМ) Гібнер (Німєччина), Горелі (Італія), Юнг (Анґлія), Шацкін (Росія), Умід (Японія).

На конгрєсі виступив також Поплавський, представник Комуністичної Співки Молоді Польщі. Він упевняв учасників конгрєсу, що праця Співки йде добре і вплив її на широкі маси молоді з кождим дєнем збільшєть ся.

Окружний суд в Лодзі засудив на три роки тяжкої тюмри комуністів Льва Липського і Адама Котя.

Бувший посол Домбаль, засуджений вироком апеляційного суду на три роки тюмри, відніс ся касацією до найвисшого суду. Справу рішеня касації назначено на половину сєго місяця.

На увагу членам українського відділу Робітничої Партії Канади в Вінніпегу.

Отрим повідомлєть ся всіх членів укр. відд. Роб. Пар. Канади, що річні збори відділу відбудуть ся в сєреду, 10. січня о год. 8.15 вечором в Укр. Роб. Домі в Вінніпегу. Кождий член обовязково повинен бути присутним на сих зборах. Заряд відділу.

Товариші! Не забувайте про поміч "Укр. Роб. Вість"!

УВАГА! НЕВМІРУЩА НАРОДНА ДРАМА!

Драматично-Співачький Кружок Укр. Роб. Дому

відіграє

В СУБОТУ (ПЕРЕД ЗІЗДОМ), 13-ГО СІЧНЯ

В УКРАЇНСЬКИХ РОБІТНИЧИХ ДОМІ

відому штуку М. П. Старицького п. н.

Ой не ходи Грицю та на вечерниці

народна драма зі співами в 5-ох діях.

В ДРАМИ БЕРУТЬ УЧАСТЬ НАЙКРАШІ АМАТОРСЬКІ І СПІВАЧЬКІ СИЛИ ТА ХОР ДРАМАТИЧНО-СПІВАЧЬКОГО КРУЖКА УКР. РОБ. ДОМУ.

Оркестра під управою відомого молодого скрипака ТОВ. Н. ГУЦУЛЯКА.

ЦТНИ МІСЦЬ: 55, 40 і 27 ЦЕНТІВ (включючи воєну таксу).

ПОЧАТОК ТОЧНО О ГОДИНІ 8.30 ВЕЧЕРОМ.

ЗАХОДОМ ДРАМАТИЧНО-СПІВАЧЬКОГО КРУЖКА ПРИ УКР. РОБ. ДОМІ В ВІННІПЕГУ

відбудеть ся

В НЕДІЛЮ, 14. СІЧНЯ, О ГОД. 8.30 ВЕЧЕРОМ

В УКР. РОБІТНИЧИХ ДОМІ В ВІННІПЕГУ

КОНЦЕРТ

Програма концерту буде проголошена в слідуючій числі "Укр. Роб. Вість".

ПРОМОВА ТОВАРИШІВ М. ІРЧАНА,

виголошена 12 грудня 1922 р. в Празі, на Вечері посвячену пам'яті розстріляних червоних повстанців тт. Мельничука Степана, Шеремети Петра і Цепка Івана, в присутності півтора тисячі людей.

Передна стега галицької Револуції влада... Срібна нитка мрій трох людей перервала ся. Літами тигнула ся перед ними і манила все вперед і вперед. Малювала новий світ і дало майбутнє. Широке, безбарвне, — вільне. Де не має протажних зітхань поневодених, — де не має побіджених і побідників, — а є воля і люди.

І вони йшли... Срібна нитка манила. За ними тяжкі спомини дихали, безмірна нужда білих батьків і матерій, перед ними — сподіване майбутнє. Але одного осиного дня срібна нитка перервала ся... Так просто. Коротка команда, вистріл — і червона неповинна кров.

Револуційна стега влада... Влада сьогодні — за завтра. На високій кручі, що сумує над тими Серетом завоєваними неможливою. Осиний дощ січе дрібними краплинками і наче словами зростає жовтий пісок.

Так дивно! Не хочеть ся врити, що вони більше не появлять ся між нами. Залплюючи очі і стараюся пригладати собі останню зустріч. Бачу їх... Всі три стоять окремо. Двоє обличчя осмаглені вітром поорані ледво-помітними ривками. Се було так недавно. В місяці маю вони розказували про свої мрії і усміхали ся в надії, що близький той час, як на зелених верхах Карпат знаме червоний прапор Револуції. Вони не знали другого виходу. Револуції! Повстання поневодених мас!

Нестримний бунт мозолотистих рук і повнів — безкрая, розбухана повнів збунтованих рабів! І вереск вільних розкутих братів. А потім — безоглядна рівність всіх і... воля. Се був їх ідеал!

Будоб злочинном лідя героїської смерті топтати їхні смії мрії, за які вмерли. Сили мужицької недолі. Діти віками поневоленого народу. Виростили серед знущань і насмішок чужої, пануючої класи. Вони не могли бути іншими. Вони могли зваяти ся тільки на двоє: перемогти — або — власти.

Револуційний бунт в критичний час, як бутрати хвилюю переможно тратили надію в свою побуду і були певні сумного кінця, кричав:

"Товариші! Ще рано нам гадати про скінчення кривавої бори. З усіх бовів гадюки, ворог кланій Чуте скрїє. Ми в колі вогниви." Всі хакаки зйшли ся на наше поле Наїданим у рідному краю. Два виходи дає нам наша доля: Перемогти, чи полати в бок!

Так поступили і наші Товариші. Літами мріяли про перемогу. Літами збрали сили і надіялись. Чотири роки блукали на вигнанні і серед вських умовин не покидали думки про вивольнене рідного краю. Чотири роки вони не знали, що таке тепла хата і правільне житє. З рущицєю в руках ждали. Куди тільки не кидали ся вони. В 1920 р. на переломі свого свитогазду, вони очистиляли українські села і міста від польських фєвдалів, від Корсуня аж по Замость. Хибаж могли вони подавати помічну руку тий, що придавали бласкучим чоботами їхніх Батьків і Матерій? Хибаж могли вони братати ся з творцями Домбї і Берестя? Вони не були сторонниками смерті і крови. Іх горячим бажанєм для всего людства був день, в якому згине сила зброї і насильства, а запанує правда, справедливість і воля. Се так виразно підчеркнено в їх передсмертних листах. Але цього виходу не було. Вони реагували на реакцію. Вони тільки боронили ся. Стежаючи крові і смерті вони йшли до вічного мира. Іх боротьба була за смерть сил зброї і за смерть смерті!

"Хибаж винувати Вони, що родились синями поневоленої нації? Хибаж зброю брали вони в руки добровільно? Непримиримий ворог і інквізитор мільонового бідного народу примусив їх повстати. Він запалив їхні серця червоном гнівом. Він затягнув їх в хаос боротьби, де не існують людські почуваня, є пошана до людини, тільки бушують грібі інстинкти і дика жажда крови. Моря крови і тисячів смерті! І одно — одиноке слово: Побіда! Іх біль перейшов в кождо клітинку тіла і бунтував. Він не давав ніжності їхнім молодим сердцям. Ніжність в них вмерла за хвилею народження смілвости про кривду, про топтання прав мільонового робочого народу. Народу, що віками був панським фьорналем, що був вічним в'язнем, що проживав столітя в насильному полоні.

Мимоволі насувають ся на думку спомин 1918 р. Діти обездоленого народу, — повстали. Мусіли їхні тіла і душі бути збиті обручами. Вони душались. Вони не могли довше. Терпінє перейшло поза межі болю. А ворог, з погіршеною усмішкою стягнув з білих рук рукавичку і кинув... Девять місяців дрожала галицька земля. Девять місяців мочували ся в смертельних обіймах два табори. Девять місяців кучерявіли дими — галицькі села. Одинокий, стотисячний галицький Іван боров ся як лев. Але він був самий. А пішиий ворог задоволено усміхав ся і шкїрив золоті зуби. Він не бояв ся, бо за ним були "сильні світа", а Іван — тільки "порожню рушницю, без патронів... І спітний, окровавлений стотисячний Іван повернув ся знеможений на схід сонця тай пішов шукати порятунку. Перекрестив нову Гоголфту, стелив своім трупом широки простори мальовничої України і розбитий, зневірений став ся саїлним зняремем в руках нетямучих, легковірних і короткозорих. Трагедія народу не в тому, що він поневолений, а в тому, що він доказував чуда в боротьбі за свое національє і соціальне вивольненє і ніхто не хотів знати. А він — зневірений гнув ся, як віточка ложини за вітром. То в один бік то в другий. І падав. Та не падали сі, яких пам'ятє шануємо сьогоднішним Вечером. Іх було небогато, неповна тисячка і Іх три. Тяжкий досвід навчив їх бути твердими і врити тільки у власні сили. Вони знали, що тільки власними руками можна добути волю і оборонити права свої. І в надії, що прийде той час, вони ждали... А за збруча тягнули ся несподівані вістки. Тюрми переповнені їхніми батьками, матерями, братами. Домбе почало оживати. Не правні суди наїздників загугляли. Пянська сваволя затанцювала як розперезаний пивий дядько. Рідні брати востають в темноті, бо до вищих державних аків для них двєрі закриті. Бідні села проживають місяці під знаком жандармського багнета і карних ескспедицій. Забута всіма країна, на очак культурної Європи переходить пекло. Колонізаційна повинь заливає українські села. Культурні інституції летять в воздух від динаміту. Мольби і благаия безуспішні. Покинуваня на міжнародні права і культуру — збуваєть ся традиційним, панським "не позвалам!"... І не втерпіли безстрашні револуційні жовірни. Не втерпіли! Кинули вигідні посади, кинули хати і спокійне житє і з малою горєткою дев'ятьох одо думців з холодними рушницями і скорострільком пішли скитати ся по галицьких лісах і болотях. Вони знали, що не прийшов ще слушний час. Але бунтарські душі не вдержали. Вони, як боева стега недалеко "слушного часу", кинулись на оборону катованого, працюючого народу. Біли мільонів... в трох серцях! Чи можна уявляти собі більшу посвту, як Іх вчинок? Іх дванадцять, а проти них — десятки тисяч. О

безумні! Але як каже Максим Горький: "Слава безумним!" До них належить світ і житє! Пригадаю собі всіх трох. Чисті тверді душі і чесні револуціонери. Іван Цепко — слабосильний невеличкий хлопцє з універсальним умом. Не признав особистого житя. Визначний теоретик і людина науки, якому пророкували світлу будучину. Біль знавєць політики, чим військової штуки. Умер трагічною смертю при арештованно. Степан Мельничук — здоровий, твердий характер і неохитий вояк револуції. Широко освічена людина і безмірний цїник відносно смерті. Не дивиня, що пів години перед смертю писав: "Процедуха звичайна. Польський наглий суд засудив мене на кару смерті і за пів години мене розстріляють". Останнім бажанєм його було, щоб люди дожили той хвилі, як згине сила зброї, а запанує правда, свобода і справедливість. Ішов на смерть з словами міжнародного гимну працюючих — "Інтернаціонал". Петро Шеремета — ніжний все усміхений хлопцє. "Петрусь!" Контраст до Мельничука в буденому житю. Але безстрашний вояк. Йому з пробиютою жандармським багнетом рукою і раненою головою було "любо вмирати", бо знав, що "Його дорога" — правільна дорога". В передсмертному листі просив рідних, щоб не плакали, не тужили, бо "так було треба, так хоче народ, так хоче Велика Револуція, а він — її вірний син!". В своєму заповіті наказував: "Не забувайте за що я вмер! Пимста панам нехай жеврє у Вас! Будьте другами бідолю! Пан серця не має. Пан жеврє коштує сабого! А світ пращав околюю: "Хай живе Револуція! Хай живе народ! Хай живе Україна! — Стріляй!"

Які величні їхні Постаті! Які безмірна самоповага. В історіі нашого народу небогато таких Величїт. Іх легка смерть, Іх погорда до кінця житя мимоволі кажуть нам врити, що вони не вмерли. Хибаж можуть колїнебудь загинути Іх імена? Вони безсмертні! Вмираючи залишили нам короткий заповіт: — "Вам Товариші — ми йдуци на смерть посилаємо привіт. На великій дорозі житя не одін в Вас мїрив широкий шлях з нами, лєляв їй великі надії, що ми. Ідь далше, наша смерть нехай Вам буде заохотою! Хай живуть борці за волю народа! Хай живе Револуція!"

І ми спомини Іх заповіт. Ми — і грядучі покоління. Вони будуть виховуватись на героїській смерті наших товаришів і Іх заповіті. Але не треба жалю. Не треба смутку і сліз. Револуція — вона не знає! Так було треба. Вони віддали, що мали найдорозшого. Бо що таке смерть? Один мент і.. готово! Мент — як подув вітру, як вистріл рушницї. А доля — вічна. І не жаль позбути ся менту для — Вчности. Же трийцять днів² лежать вони мертві, з застиглою усмішкою погорди під Чортківськю землею. Оба — в один могоди. Як рідні брати. Брати по Ідєї, брати по боротьбі і брати по смерті.

В сьогоднішній день, рівно в місяць славної і насильної смерті, ми — клонимо голови перед їхніми Величїтими Постатями. Ми — гордимо ся ними, і в сей Вечер поклянемо ся, що Виповнимо Іх заповіт. Передна стега Галицької Револуції влада... Але її смерть була голосом сурми на тривогу. Там, за зеленими верхами Карпат, в глибокому підліаю збирать ся вже збїрка цілого фьорнту, щоб докінчити начатє діло. Кров — буде заплачена кровю! І дарма, що пішиий ворог усміхаєть ся легкодушною — кривю усмішкою і з самопєвністю махає білою рукавичкою. Ми певні, що недалекий той час, як розпадесть ся нова тюрма народів і як мільони працюючих людей відкриють чер-

ЧЕТВЕРТИЙ КОНГРЕС КОМУНІСТИЧНОГО ІНТЕРНАЦІОНАЛУ.

(Короткий огляд праці ІV. всевітнього конгрєсу Комінтерна за час від 5. листопада до 1. грудня 1922 р.)

ІV. всевітній конгрєс Комінтерна, що радив недавно в Москві, представляв 61 компартій в особі 392 делегатів. З них 342 брали участь в конгрєсі з правом ухвалювого голосу а 44 з правом додотчого голосу. 6 делегатів допущено на конгрєс в характері гєстїє.² Відкрите конгрєсу іза того, що зійшло ся з святкуванням 5-тих роковин жовтневої револуції, відбуло ся дня 5. листопада 1922 в Народнім Будинку ім. Карла Лібнехта в Петрограді, для шануваня того міста, як передової фортеці світової револуції. До президїї вибрано 12 члїньних провідників пролетарїату Європи, Азїї і Америки.

Від Віконкому Комінтерна привітав конгрєс вступлюю промовою Зїновєв, закликаючи шанувати пам'ятє жертв пролетарської револуції в Росїї, Німєччині, Угорщині, Італїї, Фїнляндїї, на Балканах та у вєсьмому світі. Відтак слїдувало привітє від робїтничих організацій Петрограда, від червоної армії та фьлоту. Конгрєс із свого боку вислав привіт червоної армії і фьлоту підносячи їм заслуги для всевітньої револуції і видав відозви до робїтників Росїї, а з окрема до робїтників Петрограда, в яких висказав їм повне признає за дотеперїшні зусиля і жертви в зїзвас до вдержання на здобутих становищах. 7. листопада 1922 р. конгрєс переїхав до Москви, де витали його так само представники робїтничих організацій і червоної армії.

Робїтники "чавунно-літєйного заводу" ім. Мєланкова і заводу "Серп і Молот" вручили конгрєсови подарунок в видї великого бюсту Ленїна, який вони самї віддали. По привітанїях слїдуєть заявє зї мєць. Кождий бесїдник говорив на своїй рідній мові, а Радєк передає їхні промови в російськїм перєкладі. Поодинокі бесїдники вказують на факт зросту реакції в цілій Європі, що є в великій мїрі наслідком політики соціялїтрїотїє, які зрадили пролетарську справу в моменті, коли були вигайди на світову револуцію.

Європейський пролетарїат мусить тепер витрачувати багато енергїї на оборону тих мїнімальных здобутків, які вдало ся йому вдерти від перестрашеної буржуазїї в перші місяці після скінченя війни. Наступ капиталїдє в купі із дальшою зрадою провідників пролетарїату. Зєдинєне 2 і 2½ Інтернаціоналїє сходить ся дивним дївом з активним виступом фашистїє в Італїї. Очі вєсього револуційного і чесної пролетарїату зверненї тепер на Комінтерн, котрого впливи починають поширювати ся так далеко, як до сїє не сягали впливи ні одной міжнародної організації. Комінтерн бере в оборону кривдєвних і нелюдським способом експлуатованих міжнародним капиталом робїтничих позаєвропейських рас, як Муринів, Китайців і ин., виявляючи щирє співчуєтьє для їхніх змагань і обїцяючи боронити їхньої справи, де тільки буде можливе. В дальших нарадах конгрєсу виникає жива дискусія над справою т. зв. єдиного робїтничого фьорнту в праці в профсоюзах. Комінтерн станує на тому становищі, що з тактичних оглядів, для оборони прав робїтників перед зятїями капиталї і реакції, компартїї повинні брати як найвїшїшу участь в праці в профсоюзах там, де не можна творити комунїстичних профсоюзів.

Воними револуційними прапорами Чортківськю Могодлу. А ворогові можемо з самопєвністю сказати словами поэта: "Ми не вкїнемо зброї своєї, Нашє військо смїєть ся бючьсь, Нашє військо в боєх бенкетує, Нашє військо вмірає — смїєчсь!"

Лєнїн стараєть ся коротко зєсувати підсумки і перспективя револуції. Найважнїшою справою для Радїйських Рєспублїк є нева економічна політика, яка станула на твердій реалїній підставі і принесла вже великі користи для радїйського будівництва. Одною з перших точок тої нової програми є піднесєне великої промїслоствости, для чого потрібно 100 мільонів золотих карбованцїє. На зовнїшню поміч нема що фьслити. Сю суму повинні дати доходи з торгівлі. З сього жєрела зачерпнуто вже 20 мільонів зол. карб., які пішли на підмогу великій промїслоствости.

З инших промов виголошєних на конгрєсі замїтні промови Троцького, Белї Куна, Радєка і Бухарїна. — На думку Троцького, основним політичним завданєм пролетарїату в сучасній момент — є завойованє політичної влади. Росїйський пролетарїат доконав сєго через жовтневу револуцію і побїду над цїлим яром конгрєс револуційних виступів російської великої і малої буржуазїї. Радїйські Рєспублїки переживають епоху гєсподарського будівництва, якого три найважнїші чинники є: розвиток продукційних сил, рівньє пролетарїату і міжнародні умови. Беручи під увагу ті

три чинники радїйська влада була примушена вступити на шлях нової економічної політики, яку успішно проводить ся в житє. Бєля Кун підносить заслуги Р.П. для світової револуції і подає їй як приклад партїї сильної завдяки своїй зєлізній дисциплїнї, яка конче потрібна в моменті такого могутного напруженя сил, яким є револуція. Радєк подає короткий огляд револуційних змагань європейського пролетарїату в кількох його фазах, з яких останнє, завдяки угодовим провідникам пролетарїату, є повільним відступом перед зростаючим на робїтничій сїні капиталом.

"Бухарїн як програмовий референт Комінтерна подає коротенький огляд розвитку марксїзму, в якїм на його думку можна намїтити три фази: першою фазою є револуційний марксїзм самого Маркса та Енгєльса, другою фазою репрезентуєтьє епїгоно другого Інтернаціоналу, а третю репрезентують більшєвські.

Зложєне програми, яку мав ухвалити ІV. конгрєс — єє річ під теперїшній мент дуже складна і важна, тому бесїдник пропонує перєдускитувати поодинокі проекти, а ухвалєне самої програми відкласти до ІV. конгрєсу.

Треба признати, що се єпис, яких мало. Тут тобї і "молода дївчина, що завчасу поїслїла", тут і "чудовий дївочий вигляд" і "сині очі лобой дївчини", тут і "сїмнатичєне обличчє" молодої (Індїнки), в якє Назарук вдивив ся до безтями через вікно вагону, хоч потяг гнав повним ходом.

"Мирро і инші пацощї бють від твоїх шлехт і палат зі слєновевої кости, в яких насладжати мєш ся царським дочками в почесі своїй. Праворуч тебе сидїтє царича в золотистій парчі, оточена рїжними прикрасами!"

"Оля-є-борд!" — крикнув вїце-редактор в тім місці, де кондукторї кричали на Назарука, щоб сїдав до вагону і вивїв мєш з задуми.

Нарешті приїхав Назарук до Порт Артуру. "В місточку Порт Артур на Лєйк Супїрїор бачив я сїм-поверховий дїм", лїше їє. "А в м. Порт Вїліям ше щєсь дивнїйшого; з вікон вагона вїдно нашу церкву (в сїм місці вїце-редактор перехрєстив ся і висмаркав в жємєно носу) і гарний дїм "Просвїтї" біля нєї, з золотистим написом на синім татї".

А за сїм Назарук розвиває свій великий плян. Уважайтє, читачи, на сєй плян, бо... тільки великі люди творять великі діла. "Форт Вїліям! Се буде незабаром найдивнїше і може найбільше місто свїта. Бо як тільки полутьчат пєтьє озер вигїдно з океаном (лєше вигїдїї получєня вже є)... вїдси волюю можна буде їхати без перєсїданя аж до нашої Одєси, меншими кораблями до Кїєва і Галича. А тоді грунт, на якїм стоїть дїм "Просвїтї" буде просто неощїмною вартостї!"

І в ту хвилю їенї з перед очей щєзли присутні і вїце-редактор, мєнєше їх язиком злизнало. Перєдімною зявив ся дїм "Просвїтї" і наша церква у Порт Вїліям. І я рішив доконати того, чого не змогли зробити нашї шибайголови з вїдливо, що між тими вїкїнками

ПІЗНІ ІВАНИ.

(Фейлєтє.)

Одного холодного вечера зїшло ся нас кількох народних дїячїє в редакції органу "Купац" у канадїйської української православної автєофальної церкви), зїшло ся для обговорєня справи виплачуваня комісійного тим агєнтам, котрі збирають "позичку національної оборони".

Хоч як ми ненавидимо більшєвїків, то все таки дєшо наслідуюмо від них... Бо як не казати, а скорочувати дєкїє назви є такі практичним, се є в бесїді заощадуєтьє часу, а в пїсьмї — і часу і паперу.

Отже засїдали ми в редакції органу "Купац"... Іа звітє вивїяло ся, що 30 процєнт не є вистарчаючим і ми одноголосно ухвалили виплачувати їм по 40 процєнт, рахувати їх по дорож на державний кошт, а рєшту вїдавати на державні розходи, власне кажучи на утриманє в Вїннїпєгу відпоручників пр-р-равитєлєва...

Дєбатувати, кажуть, не було над чїм. Бо хтож є ті агєнти? Агєнти — се ми; держава — се також ми; її відпоручники — таж кождий дурєнь знає, що се ми.

Вїршївнїсь се питанє, до дому розходитись не хотїло ся. Вїце-редактор запропонуєтьє проспївати пєсам царя Давїда "Блажен муж їже не їде на совїт нечєстивих", але при голосованю провавив ся.

Тодї одні з присутних предложив читати гуртом останнє цїнєне надбанє української літератури — се єпис Назарука "З подорожї до Канади". Всї радо згодили ся. Повстало питанє — хто має читати? Рєдактор органу "Купац" урвав ся собі читати, бо, мовляв, в описові є много важних плянїєв, які я, як реалїній політик, зумію добре розяснити. А вїце-редактор казав, що тільки він один має право читати, бо, мовляв, єсє є переповнений цїтатами з святаго пїсьма, в знаною якого ніхто мєнїє не дєрїває.

Вибрана комісія рішила на користь вїце-редактора. Як Назарук доїхав до Канади, нас не дуже цікавило, але його спостєрежєня з подорожї по Канаді надзвичайно нас вразили. А вїце-редактор словив за словом викадав перед нами новї пер... ли, якими обдарував Назарук нашу літературу і які мають неоцїнену історичну і релїгїну вартїсть: "Але сю землю (Америкї), до якої ми наблизили ся, почї бачили перший раз не люди, що їхали з Колумбом, тільки скандїнавські вїкїгї на пів тисячєлїтя перед Колумбом". А дальше писало ся як то Скандїнавці в тої час торгували з Україною, отже дуже можливо, що між тими вїкїнками

(Докїнєне на 4-їй сторїнї.)

